

Granskning av regionens brand- och skalskydd

Revisionsrapport

Sammanfattning

Syftet med granskningen har varit att bedöma, dels om regionen har säkerställt en tillräcklig intern styrning och kontroll av brandskyddsarbetet, dels om regionen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att säkerställa ett ändamålsenligt skalskydd.

Granskningen har varit avgränsad till att primärt beröra Regionfastigheter (utifrån dess centrala funktion), regionens sjukhus och regiondrivna folkhögskolor.

Vi bedömer att styrningen av brandskyddsarbetet i huvudsak är tillräcklig. Granskningen visar att det finns styrdokument som reglerar regionens brandskyddsarbete. Vår bedömning är att styrdokumenterna utgår från gällande lagstiftning och allmänna råd. Styrdokumenterna behöver dock återspegla regionens befintliga organisation. Vi anser också att det finns ett behov av att ytterligare förtydliga innebörden av roller och ansvar.

Uppföljning och kontroll av brandskyddsarbetet är dock otillräcklig. Vi har bland annat kunnat konstatera att rutiner för regionövergripande uppföljning saknas. Vår granskning har även visat på vissa brister i efterlevnad av regionens riktlinjer, framförallt inom sjukhusen.

Vi bedömer att det sammantaget inte har vidtagits tillräckliga åtgärder för att säkerställa ett ändamålsenligt skalskydd. Vår bedömning är att det på regionövergripande nivå saknas både styrning och uppföljning av om regionens verksamheter har ett tillräckligt skalskydd. Detta återspeglar sig även i de granskade verksamheterna.

Rekommendationer till Regionstyrelsen

- Tillse att styrdokumenterna för brandskyddet återspeglar regionens aktuella organisation.

Rekommendationer till Regionstyrelsen, Hälso- och sjukvårdsnämnden och Nämnden för hållbar utveckling

- Förtydliga innebörden av roller och ansvar för brandskyddsarbetet.
- Säkerställ att det finns en kontroll och uppföljning av att brandskyddsarbetet bedrivs enligt gällande styrdokument och regelverk.
- Förtydliga verksamhetens ansvar för skalskyddet. Tillse även att det finns en styrning och uppföljning som säkerställer att skalskyddet är tillräckligt.

Innehållsförteckning

<i>Sammanfattning</i>	2
<i>Innehållsförteckning</i>	3
1 <i>Bakgrund</i>	4
2 <i>Syfte, revisionsfråga och avgränsning</i>	4
3 <i>Revisionskriterier</i>	5
4 <i>Metod</i>	5
5 <i>Resultat av granskningen</i>	6
5.1 Finns styrdokument som reglerar regionens brandskyddsarbete med utgångspunkt från gällande lagstiftning och allmänna råd?.....	6
5.2 Har regionens organisation, ansvar och roller för brandskyddsarbetet tydliggjorts?....	8
5.3 Finns ett system för kontroll och uppföljning av att brandskyddsarbetet bedrivs enligt gällande styrdokument och regelverk samt att åtgärder vidtas vid brister?.....	9
5.4 Har regionen vidtagit åtgärder för att säkerställa ett ändamålsenligt skalskydd?.....	12
6 <i>Revisionell bedömning</i>	15

1 Bakgrund

Enligt lagen om skydd mot olyckor¹ ska ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand. Åtgärderna kan vara av teknisk eller organisatorisk karaktär. Åtgärder av teknisk karaktär kan vara lokalernas beskaffenhet, utrustning för brandsläckning och alarmering, medan åtgärder av organisatorisk karaktär kan vara exempelvis, organisation, utbildning och information.

Statens räddningsverk anger i sina allmänna råd² att det är skäligt att det för varje verksamhet bedrivs ett systematiskt brandskyddsarbete och att detta dokumenteras. Dokumentationen av brandskyddet bör vara tillräcklig för att säkerställa underhåll och skäliga brandskyddsåtgärder, både tekniska och organisatoriska.

Enligt det allmänna rådet bör det inom verksamheten finnas en brandskyddsansvarig med särskilt ansvar för brandskydd och dokumentation. Det är också lämpligt att ägare till byggnaden och den som bedriver verksamheten där klargör vem som ansvarar för vilka delar i brandskyddet och gärna reglerar detta i någon form av avtal.

Utöver ett systematiskt brandskyddsarbete är det även av väsentlig betydelse att regionens fastigheter och lokaler har ett tillräckligt skalskydd som dels skyddar mot obehörigt tillträde, dels skyddar regionens egendom. Skalskydd innefattar bland annat lås- och passersystem med syfte att förhindra obehörigt tillträde till byggnader och lokaler.

Revisorerna bedömer att det finns risk för att regionen inte har säkerställt en tillräcklig intern kontroll av det systematiska brandskyddsarbetet samt att regionens skalskydd inte är tillräckligt. Revisorerna har i sin riskanalys bedömt dessa områden som väsentliga och beslutat om en fördjupad granskning inom ramen för revisionsplanen för 2021.

2 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Syftet med granskningen har varit att bedöma, dels om regionen har säkerställt en tillräcklig intern styrning och kontroll av brandskyddsarbetet, dels om regionen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att säkerställa ett ändamålsenligt skalskydd.

Granskningen är inriktad mot nedanstående revisionsfrågor.

- Finns styrdokument som reglerar regionens brandskyddsarbete med utgångspunkt från gällande lagstiftning och allmänna råd?
- Har regionens organisation, ansvar och roller för brandskyddsarbetet tydliggjorts?
- Finns ett system för kontroll och uppföljning av att brandskyddsarbetet bedrivs enligt gällande styrdokument och regelverk samt att åtgärder vidtas vid brister?

---

¹ 2 kap 2§ lagen, SFS 2003:778, om skydd mot olyckor

² SRVFS 2004:3

- Har regionen vidtagit åtgärder för att säkerställa ett ändamålsenligt skalskydd, beträffande:
  - Styrdokument som definierar innebörden av ett tillräckligt skalskydd
  - Riskanalys kopplat till skalskyddet
  - Uppföljning av hur skalskyddet fungerar

Granskningen har varit avgränsad till att primärt beröra Regionfastigheter (utifrån dess centrala funktion), regionens sjukhus och regiondrivna folkhögskolor. I granskningen har främst ingått att bedöma system och rutiner för regionens brand- skyddsarbete, det ingår således inte att bedöma själva brandskyddet. Åtgärder kopplat till regionens skalskydd granskas översiktligt.

3 Revisionskriterier

De revisionskriterier som har bildat underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar är huvudsakligen följande:

- Kommunallag (2017:725), 6 kap
- Lagen om skydd mot olyckor (SFS 2003:778)
- Allmänna råd, Statens räddningsverk (SVRFS 2004:3)
- Reglemente för Regionstyrelsen, Hälso- och sjukvårdsnämnden och Nämnden för hållbar utveckling
- Policyn Samlad ledningsprocess³
- Riktlinjen Intern styrning och kontroll⁴
- Delegationsordningar för styrelse och nämnder
- Interna regelverk och rutiner kopplade till brand- och skalskydd

4 Metod

Granskningen har genomförts som en intervju- och dokumentstudie.

Revisionsrapporten har kvalitetssäkrats enligt gällande rutiner, vilket bland annat innebär att ett utkast till rapport har överlämnats för saklighetskontroll till de intervjuade liksom till Regiondirektören, Biträdande Regiondirektör/Hälso- och sjukvårdsdirektör och Regional utvecklingsdirektör.

---

³ Beslutat av Regionfullmäktige 2017-04-27 § 87

⁴ Beslutat av Regionstyrelsen 2018-05-09 § 156

5 Resultat av granskningen

5.1 Finns styrdokument som reglerar regionens brandskyddsarbete med utgångspunkt från gällande lagstiftning och allmänna råd?

I reglemente för Regionstyrelsen, Nämnden för hållbar utveckling och Hälso- och sjukvårdsnämnden 2019-2022⁵ framgår ingen information om specifikt brandskydd. Det framgår emellertid att Regionstyrelsen är anställningsmyndighet för samtliga anställda i Region Västernorrland och har det övergripande arbetsgivar- och arbetsmiljöansvaret⁶. Vidare står skrivet att Regionstyrelsen har till uppgift att stödja övriga nämnders verksamheter inom gemensamma servicetjänster, verksamhetsstöd och stabsfunktioner. Regionstyrelsen ansvarar även för Region Västernorrlands kris och beredskapsarbete.

Vi har i granskningen tagit del av styrdokument och checklistor som berör regionens brandskyddsarbete. Två av dokumenten är regiongemensamma riktlinjer som har fastställts av Regiondirektör. Vidare finns checklista för brandskyddskontroll för nyttjanderättshavare samt gränsdragningslista avseende kontroll och underhåll av brand- och utrymningstekniskt skydd.

Brandsäkerhet, Regionfastigheter⁷

I riktlinjen anges de lagar som ska uppfyllas för brandsäkerhet inom Region Västernorrland⁸. Vidare beskrivs att syftet med det förebyggande brandskyddsarbetet är ”att säkerställa en enhetlig och ändamålsenlig brandskyddsnivå vilken så långt som möjligt förhindrar uppkomst av brand och vidare minimerar risken för personskador samt skador på egendom och miljön till följd av brand. Brandskyddet skall upprätthållas och utvecklas inom verksamheten genom en kunnig och motiverad personal.”

- Enligt Lagen om skydd mot olyckor (SFS 2003:778) har den som äger en byggnad (fastighetsägare) och den som bedriver verksamhet (nyttjanderättshavare/hyresgäst) där det yttersta ansvaret för sitt brandskydd.
- Ansvaret för systematiskt brandsäkerhetsarbete inom Region Västernorrland följer linjeorganisationen från Regiondirektören och neråt.
- Fastighetsägaren (Regionfastigheter) ska för varje fastighet ha kunskap om det byggnadstekniska brandskyddet och de brandtekniska installationerna.

För att uppnå en skälig omfattning på brandskyddet ska ett systematiskt brandsäkerhetsarbete (SBA) bedrivas. I riktlinjen beskrivs fem områden som är väsentliga för SBA; Ansvar och organisation, Risker och rutiner, Teknisk dokumentation,

⁵ Beslutat av Regionfullmäktige 2020-06-17 § 75

⁶ I Arbetsmiljölagen (1977:1160) 2 kap 4 § framgår bland annat att betryggande skyddsåtgärder skall vidtagas mot skada genom brand.

⁷ Fastställd 2019-10-08, Reviderad 2021-03-25. Dokumentnummer 432602/version 2

⁸ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor, Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, Plan- och bygglag (2010:900), Arbetsmiljölagen (1977:1160)

Utbildning och övning samt Kontroll och uppföljning. Vidare finns i riktlinjen ett avsnitt som behandlar brandfarliga varor.

Systematiskt brandskyddsarbete - nyttjanderättshavare⁹

Riktlinjen hänvisar till Lagen om skydd mot olyckor samt Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete.

I riktlinjen beskrivs regionens brandsskyddsorganisation samt olika ansvarsnivåer. Brandskyddsansvaret utgår från Regiondirektören som sedan fördelar arbetsuppgifter inom det systematiska brandskyddsarbetet till närmast underordnad chef genom villkor i chefsavtal. Enligt samma princip fördelas uppgifterna vidare i linjeorganisationen till respektive chef.

Enhetscheferna har det övergripande ansvaret för sitt verksamhetsområde enligt delegation och ska enligt riktlinjen:

- se till att enhetens medarbetare informeras om gällande brandskyddsregler och att all personal har tillräcklig utbildning,
- genomföra riskinventeringar i sin verksamhet,
- tillsammans med brandombudet utforma lokala brandskyddsrutiner,
- hålla aktuellt register över personal som utbildats,
- rapportera brandskyddsbrister, som inte omgående kan åtgärdas av fastighetsdrift, till Verksamhetschef samt
- se till att nyanställda får brandskyddsutbildning.

Varje enhetschef ska utse ett brandombud som ska bistå enhetschefen med det systematiska brandskyddsarbetet. Brandombudet ska minst två gånger per år göra dokumenterade brandskyddskontroller enligt checklista "Brandskyddskontroll för nyttjanderättshavare". Checklistan ska sparas för att senare kunna uppvisas vid exempelvis en myndighetstillsyn. Brandombudet ska även bistå enhetschefen med att informera medarbetare om gällande brandskyddsrutiner och brandskyddsutrustning samt att genomföra lokala övningar.

Riktlinjen anger även former och krav kopplat till brandskyddsutbildningar inom regionen, bland annat ska halvdagsutbildning genomgå av samtliga anställda minst vart fjärde år.

Tillbudshanteringen inom brandskyddsområdet ska enligt riktlinjen ske enligt regionens rutiner för avvikelshantering.

Brandskyddskontroll för nyttjanderättshavare

Vid brandskyddskontroll ska regionens checklista "Brandskyddskontroll för nyttjanderättshavare" användas. Checklistan tar upp ett antal områden som ska stämmas av vid brandskyddskontroll. Listan innehåller kolumner för felanmälan samt datum för när konstaterad brist har blivit åtgärdad.

Gränsdragningslista¹⁰

Inom regionen tillämpas en gränsdragningslista för kontroll och underhåll av brand- och utrymningstekniskt skydd. Listan innehåller ett antal kontrollområden

⁹ Fastställd 2019-04-30, Reviderad 2020-11-02. Dokumentnummer 395818/version 2

¹⁰ Utdrag 2010-09-01, Reviderad 2021-02-19.

och anger om ansvaret för kontrollen ligger på Regionfastigheter eller nyttjanderättshavare. För några kontrollområden finns ett delat ansvar mellan parterna. Vidare anges att nyttjanderättshavaren i vissa fall har ett delansvar och ska genomföra enklare funktionskontroller.

Kommentar

Granskningen visar att det finns styrdokument som reglerar regionens brand- skyddsarbete. Vår bedömning är att styrdokumentet utgår från gällande lagstiftning och allmänna råd. Se dock vår kommentar under 5.2. Vi ser positivt på att regionens riktlinjer inom området har reviderats och är uppdaterade i närtid.

5.2 Har regionens organisation, ansvar och roller för brand- skyddsarbetet tydliggjorts?

I regionens styrdokument (se 5.1) beskrivs organisation, ansvar och roller för brandskyddsarbetet. Vi konstaterar dock att riktlinjen ”Systematiskt brandskyddsarbete – nyttjanderättshavare” inte återspeglar regionens organisation fullt ut. Exempelvis finns inte rollen områdesdirektör omnämnd. Vidare omnämns funktionen ”samordnare” i riktlinjen Brandsäkerhet, Regionfastigheter. Vad som avses med ”samordnare” har vi inte fått en tydlig bild av. Vid våra intervjuer omnämns att det finns en funktion benämnd Lokalsamordnare vid respektive sjukhus. Samtidigt har vi fått uppgift från Hälso- och sjukvårdsdirektören att det inom hälso- och sjukvårdens verksamhet inte finns några sjukhusövergripande kontakter beträffande brandskyddsarbetet.

Som nämnts (5.1) utgår brandskyddsansvaret från Regiondirektören och vidarefördelning av arbetsuppgifter sker genom chefsavtal i linjeorganisationen till respektive chef. Vi har via HR fått del av den mall som används vid upprättande av chefsavtal beträffande ansvar och arbetsuppgifter inom det systematiska brandskyddsarbetet. Vi noterar att chefers ansvar och uppgifter i mallen endast delvis överensstämmer med vad som framgår av de regiongemensamma styrdokumentet. I mallen hänvisas även till ”Riktlinjer och organisation för beredskap och allmän säkerhet i Region Västernorrland”, vilken vi inte har kunnat återfinna i regionens ärendehanteringssystem.

Vi noterar att Säkerhetschefen, enligt riktlinjen, ansvarar för övergripande planering och samordning av brandskyddsarbetet i Region Västernorrland. Vidare har Säkerhetschefen i uppdrag att besluta om utbildningar och upphandling av dessa. Säkerhetschefen ska dessutom säkerställa att gällande lagar och riktlinjer efterlevs. Vi har vid intervju (med säkerhetschefen) inte kunnat få klarhet i vad ”övergripande planering och samordning av brandskyddsarbetet” samt ”säkerställa att gällande lagar och riktlinjer efterlevs” innebär i praktiken.

Enligt riktlinjen Systematiskt brandskyddsarbete – nyttjanderättshavare har såväl förvaltningschef som verksamhetschef och enhetschef ”det övergripande ansvaret för sitt verksamhetsområde enligt delegation”. Vad som avses med skrivningarna

”det övergripande ansvaret” samt ”delegation” har inte tydliggjorts vid våra intervjuer. Delegationsordningar för Regionstyrelsen¹¹, Hälso- och sjukvårdsnämnden¹² och Nämnden för hållbar utveckling¹³ innehåller inte någon delegering som rör brandskyddet.

Ansvarsfördelningen mellan Regionfastigheter och nyttjanderättsinnehavarna framgår i gränsdragningslista (5.1). I våra intervjuer har det dock uttryckts att det finns ansvarsområden som är otydliga. Dialog mellan fastighetsägare och nyttjanderättshavare beskrivs därför som viktig.

Vi har noterat att det saknas en sammanställning som visar regionens organisering av brandskyddet, exempelvis vilka som är utsedda brandombud.

Kommentar

Vi konstaterar att regionens organisation beträffande brandskyddsarbetet har beskrivits i styrdokument, chefsavtal och gränsdragningslista. Vi bedömer dock att det finns ett behov av att ytterligare förtydliga innebörden av roller och ansvar. Exempelvis innebörden av:

- rollen som samordnare
- ”det övergripande ansvaret” och ”delegation”
- ”övergripande planering och samordning av brandskyddsarbetet”
- ”säkerställa att gällande lagar och riktlinjer efterlevs”

När det gäller gränsdragningslistan och de områden som innebär delade ansvar mellan fastighetsägare och nyttjanderättshavare, bedömer vi att det finns en risk att ansvarsområdena blir otydliga.

Vi bedömer att regionens mall för chefsavtal beträffande ansvar och arbetsuppgifter inom det systematiska brandskyddsarbetet behöver uppdateras.

Vidare bedömer vi det som väsentligt att styrdokument inom området återspeglar regionens befintliga organisation.

Vi vill även framhålla att ansvar inte kan delegeras.

5.3 Finns ett system för kontroll och uppföljning av att brandskyddsarbetet bedrivs enligt gällande styrdokument och regelverk samt att åtgärder vidtas vid brister?

Vid våra intervjuer med Fastighetschef och Säkerhetschef har följande framkommit beträffande kontroll och uppföljning samt åtgärder vid brister.

- Det finns ingen övergripande funktion som säkerställer att brandskyddsarbetet bedrivs i enlighet med styrdokumentet.

---

¹¹ Dok nr 441069 version 4

¹² Dok nr 436559 version 3

¹³ Dok nr 436462 version 2

- Det finns ingen regionövergripande bild av hur brandskyddsarbetet bedrivs inom verksamheterna.
- Enligt regionens riktlinje ska återkommande revision genomföras av det ”totala systematiska brandskyddsarbetet (SBA)” för att säkerställa att arbetet ständigt förbättras och kvalitetsgranskas. Det har angetts att det är oklart vem som har ansvar för att revisionen sker, vad revision omfattar och med vilken frekvens den ska genomföras.
- Regionfastigheter har inget uppdrag att kontrollera att verksamheterna bedriver ett tillräckligt systematiskt brandskyddsarbete (SBA) och det uppges vara resurskrävande om en sådan funktion skulle införas.
- Det har inte skett någon extern tillsyn av brandskyddet under senare år.
- Tillbud- och avvikelshantering som gäller regionens egna fastigheter sker i Platina enligt regionens rutiner för avvikelshantering. Avvikelserna ska klassificeras i säkerhetsområdet brandskydd. Enligt Säkerhetschefen behöver kunskapen/medvetenheten inom verksamheterna öka om hur avvikelser ska rapporteras. Vi har vid vår sökning i Platina¹⁴ inte funnit några rapporterade avvikelser för år 2021.
- Ingen rapportering om brandskyddsarbetet har gjorts till styrelse och nämnder.

Kommentar

Av regionens riktlinjer framgår att Säkerhetschefen ska säkerställa att gällande lagar och riktlinjer efterlevs. Vidare framgår att återkommande revision ska genomföras av det totala systematiska brandskyddsarbetet. Vi har dock kunnat konstatera att rutiner för detta saknas (se även 5.2) och att ingen övergripande uppföljning eller revision har genomförts. Eftersom det bedöms finnas oklarheter kring former och ansvar för att kontrollera och följa upp det systematiska brandskyddsarbetet, rekommenderar vi att det ses över och tydliggörs.

5.3.1 Brandskyddsarbete inom sjukhusen

Vi har i granskningen inhämtat information beträffande det systematiska brandskyddsarbetet för nio¹⁵ verksamheter inom sjukhusen. Frågeställningarna har utgått från de regiongemensamma riktlinjerna om brandsäkerhet samt i övrigt våra revisionsfrågor. Våra iakttagelser utifrån de uppgifter som lämnats sammanfattas nedan.

- De flesta verksamheters enheter har utsedda brandombud.
- Cirka hälften av verksamheterna saknar en samlad dokumentation över samtliga brandombud. En av verksamheterna har angett att det beror på GDPR.

---

¹⁴ 1 januari 2021 till och med 15 december 2021

¹⁵ De nio tillfrågade verksamheterna är Närsjukvårdsområde Söder Akutmottagningen Sundsvall, Geriatrik, neurologi och rehabilitering NSO söder, Kardiologi och Klinisk fysiologi, Länsverksamhet Kvinnosjukvård, Länsverksamheten Laboratoriemedicin, Länssjukvård Somatik Lungmottagningen, Närsjukvårdsområde Söder Medicin, Närsjukvårdsområde norr Medicin, Geriatrik, Akutmottagning, Länssjukvårdsområde psykiatri och habilitering

- En övervägande andel av verksamheterna anser att verksamhetschefens respektive enhetschefens ansvar för brandskyddsarbetet samt hur det ska bedrivas på verksamhets/enhetsnivå är tydligt.
- En övervägande andel av verksamheterna har inte genomfört riskanalyser avseende brandskyddsfrågor.
- En övervägande andel av verksamheterna har dokumenterade handlingsplaner för personalens agerande vid händelse av brand. Två verksamheter som helt eller delvis saknar handlingsplaner efterfrågar regionövergripande handlingsplaner att utgå ifrån.
- De flesta av verksamheterna har tillgodosett att utbildningar i brandsäkerhet genomförs i den omfattning (minst vart fjärde år) som regionen har anvisat, men att det under pandemin inte har funnits några utbildningstillfällen. En verksamhet uppger att personalbrist varit ett hinder för att klara utbildningskraven.
- En övervägande andel av verksamheterna har en dokumentation av medarbetarnas genomförda brandsäkerhetsutbildning.
- Tillfrågade verksamheter har angett att de har följt upp hur det systematiska brandskyddsarbetet fungerar. Formerna för uppföljningen varierar dock. Flera hänvisar till genomförda brandskyddskontroller. Ett antal verksamheter hänvisar även till arbetsplatsträffar. Den årliga arbetsmiljö/skyddsronden nämns även.
- Dokumenterade brandskyddskontroller genomförs i varierande utsträckning. I vissa fall genomförs kontroller två gånger per år i enlighet med regionens riktlinje. I ett antal fall omfattas dock inte samtliga enheter inom verksamheterna. Vi har kunnat verifiera genomförda och dokumenterade kontroller i begränsad omfattning.

Kommentar

Sammantaget uppfylls inte alla krav i regionens riktlinjer kopplat till brandsäkerhet. Bland annat finns brister i dokumentation över brandombud, riskanalyser, handlingsplaner för personalens agerande vid händelse av brand och dokumenterade brandskyddskontroller. Vi har även noterat svårigheter att uppfylla regionens krav vad gäller utbildning i brandsäkerhet, särskilt under pandemin. Personalbrist beskrivs även som en förklaring till utebliven utbildning, vilket vi finner otillfredsställande. Att GDPR framhålls som ett hinder för att dokumentera vilka som är brandskyddsombud är i övrigt ett problem som behöver hanteras. Det är enligt vår uppfattning viktigt att nödvändig information om brandombud finns att tillgå.

5.3.2 Brandskyddsarbete inom folkhögskolorna

Vi har i granskningen inhämtat information beträffande det systematiska brandskyddsarbetet inom regionens folkhögskolor¹⁶. Frågeställningarna har utgått från de regiongemensamma riktlinjerna om brandsäkerhet samt i övrigt våra revisionsfrågor. Våra iakttagelser utifrån de uppgifter som lämnats sammanfattas nedan för samtliga tre folkhögskolor.

---

¹⁶ Håla folkhögskola, Ålsta-Fränsta folkhögskola, Örnsköldsviks folkhögskola

- Det finns utsedda brandombud inom respektive verksamhet.
- Ansvar för brandskyddsarbetet, liksom gränsdragningen mot fastighetsägare, uppges i huvudsak vara tydliggjort inom respektive verksamhet.
- Det finns handlingsplaner för personalens agerande vid händelse av brand och enligt uppgift finns även rutiner för genomförande av utrymningsövningar.
- Kommunikation med fastighetsägaren, i syfte att säkerställa skäligen brandskyddsåtgärder, beskrivs som fungerande.
- Det uppges att nyanställd personal får introduktion i brandskyddsfrågor.
- Normalt genomförs utbildningar i den omfattning som regionen har anvisat. Dock har detta inte kunnat genomföras under pandemin.
- I huvudsak utför verksamheterna dokumenterade brandskyddskontroller i enlighet med regionens anvisningar, dvs. två gånger per år. Som vi tolkat det används regionens checklista för ändamålet.

I granskningen har vi noterat följande utvecklingsområden beträffande folkhögskolornas brandskyddsarbete.

- Dokumenterade riskanalyser avseende brandskyddsfrågor.
- Dokumentation i regionens avvikelshanteringssystem avseende tillbud/incidenter beträffande brand.

I övrigt har vi iakttagit följande.

- Det finns önskemål om systemstöd för riskanalys samt för översikt och bevakning av personalens utbildningsstatus. Digital utbildning inom brandskydd efterfrågas.
- Vid extern fastighetsägare kan ansvarsfördelningen gentemot nyttjanderättshavare tydliggöras genom exempelvis en dokumenterad gränsdragningslista.
- Det finns önskemål om en utökad dialog med fastighetsägaren kring mer strategiska förbättringsområden kopplat till brandskyddsarbetet (och även skalskydd).

Kommentar

Sammantaget uppfylls flertalet av kraven i regionens riktlinjer kopplat till brandsäkerhet. Dokumenterade riskanalyser avseende brandskyddsfrågor saknas dock. Dokumentation i regionens avvikelshanteringssystem avseende tillbud/incidenter beträffande brand behöver även säkerställas.

5.4 Har regionen vidtagit åtgärder för att säkerställa ett ändamålsenligt skalskydd?

Vid våra intervjuer med Fastighetschef och Säkerhetschef har följande framkommit beträffande regionens åtgärder för att säkerställa ett ändamålsenligt skalskydd.

- Vi har fått information om en rutin¹⁷ och en riktlinje¹⁸ som är av betydelse för området skalskydd. Vi har vidare noterat rutinen ”Ordningsregler - regionens lokaler”¹⁹. I övrigt saknas regionövergripande styrdokument avseende skalskydd. Principer och vägledning för att bedöma om skalskyddet är tillräckligt finns därmed inte.
- Det finns inga uttalade krav på att utföra riskanalyser beträffande skalskydd. Regionfastigheter gör dock riskanalyser vid om- ny- och tillbyggnad.
- Det finns ingen central sammanställning eller uppföljning av hur skalskyddet fungerar. Enligt uppgift har det inträffat flera incidenter med obehörigt tillträde och stölder inom regionens verksamheter, vilket de intervjuade anser tyder på att skalskyddet inte tillräckligt.

Kommentar

Vår bedömning är att det på regionövergripande nivå saknas både styrning och uppföljning av om regionens verksamheter har ett tillräckligt skalskydd.

5.4.1 Skalskyddsarbete inom sjukhusen

Vi har i granskningen inhämtat information beträffande arbetet med skalskydd för nio²⁰ verksamheter inom sjukhusen. Frågeställningarna har utgått från våra revisionsfrågor. Våra iakttagelser utifrån de uppgifter som lämnats sammanfattas nedan.

- Ingen av verksamheterna uppger att de har någon som fullt ut ansvarar för verksamhetens skalskydd. I flera fall har ansvaret bedömts åvila Regionfastigheter. I ett fall anges att verksamheten och Regionfastigheter har ett gemensamt ansvar för skalskyddet.
- En övervägande del av verksamheterna anger att riktlinjer/rutinbeskrivningar för skalskyddet saknas alternativt att de inte vet om sådana finns.
- Enbart i undantagsfall har verksamheterna gjort en riskanalys kopplad till skalskyddet. De flesta verksamheter har dock redovisat någon form av insats för att uppnå ett tillräckligt skalskydd.
- Ingen av verksamheterna har angett att systematisk uppföljning sker av skalskyddet.
- Knappt hälften av verksamheterna har haft incidenter som indikerar att skalskyddet inte är tillräckligt.

---

¹⁷ Rutin ”Rutin för tillträde via passagekort” 2021-04-07

¹⁸ Riktlinje ”ARX Administration” Gäller för Regionledningsförvaltningen/Område Fastighet och Service, fastställd 2021-06-09, dokument nr 560417 / Version 1

¹⁹ Regiongemensam Rutin/regel fastställd av Regiondirektör 2021-10-18, Dokumentnr 594511/Version 1

²⁰ De nio tillfrågade verksamheterna är Närsjukvårdsområde Söder Akutmottagningen Sundsvall, Geriatrik, neurologi och rehabilitering NSO söder, Kardiologi och Klinisk fysiologi, Länsverksamhet Kvinnosjukvård, Länsverksamheten Laboriemedicin, Länssjukvård Somatik Lungmottagningen, Närsjukvårdsområde Söder Medicin, Närsjukvårdsområde norr Medicin, Geriatrik, Akutmottagning, Länssjukvårdsområde psykiatri och habilitering

Kommentar

Vår bedömning är att det inom sjukhusen finns oklarheter beträffande ansvaret för verksamhetens skalskydd. Som framkommit av de svar som erhållits från verksamheterna finns vidare en begränsad styrning av skalskyddet. Uppföljning saknas genomgående vid de granskade verksamheterna.

5.4.2 Skalskyddsarbete folkhögskolorna

Det finns inom folkhögskolorna ingen särskild funktion som ansvarar för verksamhetens skalskydd och heller inga utarbetade rutinbeskrivningar inom området. Det pågår dock ett arbete med att se över behovet av skalskydd samt vilka åtgärder som bedöms vara nödvändiga. Som vi har uppfattat det sker detta arbete i dialog mellan verksamheterna, regionens säkerhetschef och Regionfastigheter.

Enligt uppgift har det inte gjorts någon dokumenterad riskanalys specifikt beträffande skalskyddet, det framförs dock att det finns en riskmedvetenhet och att frågor kopplade till skalskydd behandlas i folkhögskolornas gemensamma ledningsgrupp.

Som vi tolkar det har det inte gjorts någon särskild uppföljning för att bedöma om skalskyddet fungerar och är tillräckligt. Det har dock inträffat incidenter vid ett par av folkhögskolorna som har föranlett utredning och vidtagna åtgärder i syfte att förstärka skalskyddet.

Det framförs i intervju att det ibland kan uppstå en konflikt mellan brandskydd och skalskydd, dvs. att det inte går att låsa vissa dörrar med anledning av att de utgör utrymningsvägar.

Som vi tolkar det finns det behov av stöd från Regionfastigheter när det gäller larmsystem i lokalerna, exempelvis teknisk rådgivning/support.

Kommentar

Vår bedömning är att det inom folkhögskolorna inte finns någon specifik styrning eller uppföljning av skalskyddet. Vi ser positivt på att det pågår ett arbete med översyn av skalskyddet. Ansvaret för verksamhetens skalskydd behöver även ses över och tydliggöras.

6 Revisionell bedömning

Syftet med granskningen har varit att bedöma, dels om regionen har säkerställt en tillräcklig intern styrning och kontroll av brandskyddsarbetet, dels om regionen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att säkerställa ett ändamålsenligt skalskydd.

Granskningen har varit avgränsad till att primärt beröra Regionfastigheter (utifrån dess centrala funktion), regionens sjukhus och regiondrivna folkhögskolor.

Vi bedömer att styrningen av brandskyddsarbetet i huvudsak är tillräcklig. Uppföljning och kontroll är dock otillräcklig. Vi bedömer att det sammantaget inte har vidtagits tillräckliga åtgärder för att säkerställa ett ändamålsenligt skalskydd.

Nedan har respektive revisionsfråga besvarats.

Finns styrdokument som reglerar regionens brandskyddsarbete med utgångspunkt från gällande lagstiftning och allmänna råd?

Granskningen visar att det finns styrdokument som reglerar regionens brandskyddsarbete. Vår bedömning är att styrdokumenterna utgår från gällande lagstiftning och allmänna råd.

Har regionens organisation, ansvar och roller för brandskyddsarbetet tydliggjorts?

Vi konstaterar att regionens organisation beträffande brandskyddsarbetet har beskrivits i styrdokument, chefsavtal och gränsdragningslista avseende Regionfastigheter och nyttjanderättshavare. Vi bedömer dock att det finns ett behov av att ytterligare förtydliga innebörden av roller och ansvar. Vi anser bland annat att regionens mall för chefsavtal beträffande ansvar och arbetsuppgifter inom det systematiska brandskyddsarbetet behöver uppdateras. Vidare behöver styrdokument återspegla regionens befintliga organisation. Vi vill även framhålla att ansvar inte kan delegeras.

Finns ett system för kontroll och uppföljning av att brandskyddsarbetet bedrivs enligt gällande styrdokument och regelverk samt att åtgärder vidtas vid brister?

Vi har kunnat konstatera att rutiner för regionövergripande uppföljning och revision saknas.

Inom sjukhusen har noterats brister i efterlevnad av regionens riktlinjer gällande dokumentation över brandombud, riskanalyser, handlingsplaner för personalens agerande vid händelse av brand, dokumenterade brandskyddskontroller och utbildning.

Folkhögskolorna uppfyller sammantaget flertalet av kraven i regionens riktlinjer. Dokumenterade riskanalyser avseende brandskyddsfrågor saknas dock. Dokumentation i regionens avvikelshanteringssystem avseende tillbud/incidenter beträffande brand behöver även säkerställas.

Har regionen vidtagit åtgärder för att säkerställa ett ändamålsenligt skalskydd?

Revisionsfrågan är inriktad mot om det finns styrdokument som definierar innebörden av ett tillräckligt skalskydd, om det upprättas riskanalys kopplat till skalskyddet och om uppföljning sker av hur skalskyddet fungerar.

Vår bedömning är att det på regionövergripande nivå saknas både styrning och uppföljning av om regionens verksamheter har ett tillräckligt skalskydd. Detta återspeglar sig även i de granskade verksamheterna.

Vidare har framkommit att ansvaret för verksamhetens skalskydd behöver ses över och tydliggöras.

Rekommendationer till Regionstyrelsen

- Tillse att styrdokumentet för brandskyddet återspeglar regionens aktuella organisation.

Rekommendationer till Regionstyrelsen, Hälso- och sjukvårdsnämnden och Nämnden för hållbar utveckling

- Förtydliga innebörden av roller och ansvar för brandskyddsarbetet.
- Säkerställ att det finns en kontroll och uppföljning av att brandskyddsarbetet bedrivs enligt gällande styrdokument och regelverk.
- Förtydliga verksamhetens ansvar för skalskyddet. Tillse även att det finns en styrning och uppföljning som säkerställer att skalskyddet är tillräckligt.

Anna Nordlöf
Certifierad kommunal revisor